

Justícia. Notes del s. XVIII

Josep Cros i Cabré

El dia 4 de març de 1678 se fa menció d'una Assemblea de la Comuna per a procesar a una tal Isabel "Segarresa" que fa trenta dies que és a la presó i que hauria d'ésser emparada per Valls, Rourell o Vilabella.

Un mes i mig més tad, el dia 18 d'abril, sembla que el Consell devia tenir també atribucions judicials quan, al llibre de les Determinacions, hi consta que en la present data, Elisabeth Ferrenys (pel nom sembla la mateixa) fa molt de temps es troba entretinguda a la presó de la Vila i que havent-se votat ja el procés, passi el temps i no es dictamini sentència quan ja és sobradament hora d'aplicar-la. Aquell dia el Consell està representat pels tres Jurats i 23 Síndics. Seguidament a la mateixa acta, cita que, llegida l'enquesta del procés, es procedeix a treure-li sentència que es creu a de merèixer, prenent-se la determinació que el Consell li dóna cinc anys de confinament ("desterru") de la Vila i tot el terme, a més a més llevar-li els cabells i si durant aquest temps trenqués, vulnerés o desobeís la pena imposada que, a la condemna llavors, s'hi afegissin la de rebre cent assots.

La conformació de la sentència, de manera breu, es fa a la pàgina següent (77) de dit llibre i a la mateixa data però sense el nom del primer Jurat en Cap que era N'Antoni Vidal i cinc Síndics de menys. ¿Eren els qui hi estaven en desacord? L'únic camí d'esbrinament que dóna —per cert molt pobre— és que a la sentència s'hi afegeix el seu estat de viduetat per a poder jutjar avui la gravetat del càstig per altra part arbitrària als nostres dies com és el de la humiliació d'arranar-la.

És el mateix cas de la condemna de primers d'any en la persona de Josep Tost condemnat a remar durant cinc anys a les galeres, sense

que en el mateix llibre ni en actes anteriors o posteriors se n'esmentin les causes.

En canvi l'al·lusió a Jurats que són Familiars del Sant Ofici com ho és En Josep Morell i d'altres d'aquest segle, del XVIII i del XIX, en famílies encara avui amb descendència dins del poble, fa sospitar que les mesures preses contra la deshonestat, la moral o manca de pràctiques religioses, era motiu d'escàndol o represes a penes severíssimes.

Es troben documents en què, en el formulari de preguntes obligades, s'inclou la de contestar si s'ha complert amb la Pasqua, aportant com a testimonis persones que els han acompanyat a la Comunió i fins i tot el Capellà que les ha confessat.

Tot amb tot el més estrany és que, en determinacions que les sancions sobrepassen els límits de la vergonya, no se'n faci el més lleu aclariment, sobre els motius que indueixen a aquestes penes severíssimes, semblant més bé que hi hagi un premeditat intent de no deixar-les consignades.

En moltes actes anteriors a la del 4 de maig de 1678 ja s'hi suscitaren molts debats per fer adreçar una paret que es construïa sense donar-hi la més lleu importància perquè no esmentava l'emplaçament; però en aquesta devia curullar-se la mesura que fa esment del lloc donant peu a esbrinar que es tracta del començament de la urbanització de l'entorn de la Plaça de l'Església ja que en Miquel Gavalda havia comprat a En Rafael Serra i en edificar-hi una paret que devia entrar i sortir dels límits establerts o entrar en uns que no li pertocaven, implica la qüestió un plet que en un principi provocà en aquell temps anades i tornades de Barcelona i avui, 4 de maig, el

La justícia, a molts llocs
s'administrava
a l'ombra de les esglésies.
(Frontispici de l'església
parroquial de Riudoms,
edifici del segle XVII.
Fotografia de M. Salvat)

Gabriel Baiges ha convocat reunió per haver anat a Tarragona a assabentar-se'n i li ha dit que "la Vila podia donar llicència al Gavaldà per posar la paret dreta a la casa del Serra puix la *Vila n'és l'ama* de la plaça i dels carrers de la Vila i podia donar llicència de fer eixides que donessin a la plaça i també poder-hi fer cases encara que anessin una mica tortes".

Devia ocasionar moltes polèmiques o potser hi havia molts interessos creats en aquesta qües-

tió, perquè els perjudicats o bé els Síndics que devien obrar en un sentit més honest, per una lletra de la Reial Audiència de Tarragona fan aturar les obres del Gavaldà, nomenant la Vila a En Joan Ferran per la causa del plet de la paret de la plaça. ¿De quina casa o boca d'accés es tractaria? L'única que trenca la simetria és la del carrer Gaudí, o Toda o crec que abans també se'n digué d'En Borràs.

J. C. C.